

DECODIFICAREA TEXTULUI LITERAR VS ATITUDINI INTERPRETATIVE ÎN CONDIȚIILE ÎNVĂȚĂRII ON-LINE

OBOROCEANU Viorica, dr. în șt. ale educației, lector universitar,

Catedra Pedagogie și Metodica Învățământului Primar,

Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. *O lecție cu utilizarea TIC facilitează formarea atitudinilor interpretative, întrucât este vizuală, colorată, informativă, interactivă, economisește timpul elevului și al profesorului, permite elevului să lucreze în ritmul propriu, permite profesorului să lucreze cu elevii în mod diferit și individual, se autoanalizează, se identifică cu personajul, trăiește în universul cărții, structurându-și o idee proprie. LIVRESQ poate fi o soluție și pentru alte tipuri de materiale interactive. Manuale de utilizare pentru diferite produse, broșuri de prezentare, materiale de reclamă, reviste, toate având incluse elemente interactive, clipuri video sau audio, galerii de imagini, simulări, animații pot fi realizate cu LIVRESQ de orice persoană cu abilități medii de utilizare a calculatorului.*

Cuvinte cheie: *atitudine, atitudine interpretativă, text literar, TIC, LIVRESQ.*

Abstract. *An ICT lesson facilitates the formation of interpretive attitudes because it is visual, colorful, informative, interactive, saves student and teacher time, allows the student to work at their own pace, allows the teacher to work with students differently and individually, self-analyzes, he identifies with the character, he lives in the universe of the book, he structures his own idea. However, LIVRESQ can also be a solution for other types of interactive materials. User manuals for various products, presentation brochures, advertising materials, magazines, all including interactive elements, video or audio clips, image galleries, simulations, animations can be done with LIVRESQ by anyone with average computer skills.*

Key words: *attitude, interpretive attitude, literary text, ICT.*

În contextul societății actuale, în care noile tehnologii informaționale ocupă un loc tot mai important în viețile noastre, se încearcă înțelegerea modului în care utilizarea acestor instrumente ajută la dezvoltarea sistemului educațional, în detrimentul instrumentelor clasice (manual, tablă, explicațiile profesorului etc.). Necesitatea de a vedea TI ca un instrument de prelucrare a datelor a dispărut de mult. Dinamica accelerată, dar mai ales, profunzimea acestor schimbări, impun direcții de restructurare și a realității educaționale ce vizează alinierea obiectivelor educaționale la cerințele concrete ale societății supertehnologizate, iar trecerea la manualele digitale interactive înseamnă nu doar o schimbare importantă în zona educațională, dar și o provocare.

Studierea limbii și literaturii române devine indispensabilă în vederea formării personalității elevului, iar studiul *textului literar* propune un demers de valorificare a *reacției afective a cititorului, a sensului asimilat de cititor* în actul lecturii. Putem menționa că textele literare prezentate în

manualele de la treapta primară, sunt orientate spre faptul de a-i apropia pe elevi de realitate, extinde perspective către cunoașterea multitudinii de modelare a realității.

Competența de receptare a textelor literare și nonliterare reprezintă principala condiție a reușitei elevilor în școală și aduce o contribuție esențială în formarea abilităților de a învăța: direcționează elevul către sensul textului citit, îl ajută să citească și să înțeleagă diferite tipuri de texte. Așadar, școala are menirea de a-i ajuta pe elevi să-și formeze gustul și interesul pentru lectură, să stimuleze gândirea autonomă, reflexivă și critică a elevilor în raport cu textul. În fond, scopul final al studiului literaturii în școală este de a forma cititori activi pe tot parcursul vieții. În acest sens, prin studiul literaturii în școală, elevii ar putea să înțeleagă mai bine lumea și să se înțeleagă în altă lumină pe ei înșiși, ar putea să-și formeze repere culturale și estetice și să valorizeze arta ca pe o formă de comunicare și de cunoaștere care-i ajută să-și dezvolte propria personalitate.

Cercetătorul italian U. Eco menționa că „textul este întretesut cu spații albe, cu teritorii ale nonspusului. Cine le-a lăsat albe a procedat așa din două motive: în primul rând, pentru că un text este un mecanism leneș care trăiește din plusvaloarea de sens introdusă în el de destinatar. În al doilea rând, pentru că, pe măsură ce trece de la funcția didactică la cea estetică, un text vrea să-i lase cititorului inițiativa interpretării, chiar dacă, de obicei, dorește să fie interpretat cu o garanție suficientă de univocitate” [1], astfel determinăm că valoarea textului constituie obiectul real sau ideal pe care conștiința autorului și a interpretului îl ridică, finalmente, la rangul de model prescriptibil pentru o parte din receptori sau pentru toți receptorii săi.

Textul literar direcționează formarea atitudinilor și dezvoltă activitățile de viață ale personalității, deoarece:

- are caracter ficțional (prezintă o lume virtuală, creată de autor, cu ajutorul imaginației);
- are scop estetic (produce emoție și stimulează fantezia cititorului);
- transmite valori general - umane prin varii teme și motive literare;
- are funcție tranzitivă (de transmitere de informații);
- are funcție reflexivă (de transmitere a propriilor convingeri, sentimente) a limbajului.

Atitudinile rămân a fi componenta cea mai puțin înțeleasă a competenței și mai puțin urmărite în acțiunea educațională, tocmai ele reprezintă principalele achiziții ale elevilor. Atitudinile pot fi formate, dezvoltate și evaluate dacă sunt cunoscute manifestările lor concrete.

Sistemul de atitudini realizat de către individ în cadrul activităților sale îl reprezintă pe acesta ca subiect social, ca personalitate. Prin intermediul atitudinilor se manifestă motivele, interesele, scopurile, idealurile și nevoile personalității. Opera literară este prin excelență generatoare de atitudini. Cercetătorul Vl. Pâslaru menționează că „atitudinea și interpretarea, ca acte generate de textul artistic, sunt evidențiate de către majoritatea cercetătorilor creației artistice drept trăsături definitorii ale operei de artă. Aceste caracteristici arată că materia de învățământ (obiectul de

cunoaștere) are capacitatea de a impune elevului cititor (subiectului) o activitate de autoformare” [3], iar Л.Н. Рожина menționează că „o percepție deplină a unei opere de artă nu se limitează la înțelegerea ei. Este un proces complex, care include cu siguranță apariția acestei relații sau a aceleiași relații, atât cu opera în sine, cât și cu realitatea care este descrisă în ea” [5].

Adresându-se unor destinatari potențiali (în cazul nostru elevilor), textul artistic își exercită și alte funcții ale sale:

- referențială: transmite o viziune a scriitorului despre realitate, despre lume);
- cognitivă / informativă: opera ne comunică informații artistice organizate într-un mesaj specific și transmise printr-un cod;
- educativă / formativă: opera literară își formează un subiect capabil să recepteze, care se lasă influențat de ea, contribuie la formarea conștiințelor, a convingerilor, la dezvoltarea sensibilității, a gustului estetic [2].

Abordarea, din perspectivă teoretică, a conceptului de atitudine a permis definirea conceptului de atitudini interpretative, prin care înțelegem exteriorizarea verbală, prin mimică și/sau gest a poziției/opinii individului, generată de teleportarea /deplasarea lui virtuală în lumea operei literare, de înțelegerea de către acesta a mesajului textului, de capacitatea de a descifra sensul figurat al mijloacelor de expresie literară, caracterul metaforic al limbajului, de a reinterpretă textul prin valori adăugate. În rezultatul influențelor educaționale pe care le au operele literare, *s-a confirmat presupoziția* că înțelegerea și interpretarea textelor provoacă atitudini pozitive față de comunicare și încrederea în propriile capacități de vorbitor și ascultător, dezvoltă interesul, cultivă atitudini pozitive pentru dezvoltarea personală, stimulează gândirea autonomă, reflexivă și critică [4].

Atitudinile interpretative direcționează gândirea elevului, dar este important să alegem un plan-ghid de lucru cu textul, căci învățătorul urmează să respecte cursul impus de discuția din clasă, modificând întrebările în funcție de răspunsurile elevilor. Atitudinea elevului față de muncă și față de învățatură este rezultatul influențelor educative exercitate de textele literare asupra lui. Este primordial ca elevii să considere învățarea drept un flux continuu de idei, de informații și experiențe. Instruirea încadrată într-o experiență de interpretare a unui text literar nu poate fi act izolat. Deci, atunci când prezentăm un conținut, trebuie să-i ajutăm pe elevi să pătrundă în el, să analizeze în profunzime, pentru a simți conexiuni de idei și concepte, să compare experiența din text cu cea din lumea reală. Treptat, textele însușite în baza unei analize critice bazate pe interogare, pe formularea de întrebări adecvate, stimulative, devin o valoare care conduc spre găsirea unor soluții în orice circumstanțe.

Tehnologiile informaționale și comunicaționale deschid perspective reale pentru îmbunătățirea sistemului educațional, și anume: introducerea pe scară largă a instrumentelor TIC pentru o prezentare vizuală și dinamică a informațiilor educaționale utilizând imagini video, sunet și acces la distanță la

resursele informaționale. Includerea tehnologiei informației în decodificarea textului literar îi permite profesorului să organizeze diferite forme de activități educaționale și cognitive în clasă, pentru a face munca independentă a elevilor activă și intenționată. Astfel, se fundamentează o serie de activități de învățare bazate pe interactivitate și interdisciplinaritate. O lecție cu utilizarea TIC facilitează formarea atitudinilor interpretative, întrucât este vizuală, colorată, informativă, interactivă, economisește timpul elevului și al profesorului, permite elevului să lucreze în ritmul propriu, permite profesorului să lucreze cu elevii în mod diferit și individual, se autoanalizează, se identifică cu personajul, trăiește în universul cărții, structurându-și o idee proprie. Folosirea TIC permite elevilor să devină din spectator – participant, iar apoi creator.

În prezent, există un număr mare de clasificări și tipologii diferite de instrumente software educaționale. În scop metodologic, instrumentele software pedagogice pot fi:

- Manuale de calculator (prelegeri);
- Programe de simulare (tutoriale);
- Controlul (testele);
- Informații și referințe (enciclopedii);
- Imitație;
- Modelare;
- Demonstrație (filme cu diapozitive sau video);
- Jocuri educative;
- Timp liber (jocuri pe computer: arcade, misiuni, strategii, jocuri de rol, logice, sportive și alte tipuri).

O posibilă soluție pentru toate aceste probleme este platforma LIVRESQ, deoarece nu necesită cunoștințe IT avansate, doar cu câteva click-uri putând adăuga elemente interactive unei cărți sau unui alt material digital. Cu LIVRESQ o carte clasică se transformă într-una interactivă foarte rapid și la costuri foarte mici. În plus, permite lucrul colaborativ, iar utilizatorul are control deplin asupra modului de partajare a resurselor. LIVRESQ este full responsabil și nu necesită instalarea de software, deci cu un cont de acces platforma poate fi folosită de pe orice terminal informatic cu acces internet, fără condiționarea utilizării unui anumit sistem de operare.

LIVRESQ poate însă să fie o soluție și pentru alte tipuri de materiale interactive. Manuale de utilizare pentru diferite produse, broșuri de prezentare, materiale de reclamă, reviste, toate având incluse elemente interactive, clipuri video sau audio, galerii de imagini, simulări, animații pot fi realizate cu LIVRESQ de orice persoană cu abilități medii de utilizare a calculatorului.

LIVRESQ este un stimul pentru elevii care experimentează trăirea unui eveniment, explorează cunoștințe, fapte, concepte abstracte și experimente sociale cărora altfel ar trebui să le facă față direct în realitate. Mintea umană își revaluează valoarea pe parcursul procesului de dobândire a

cunoștințelor prin experiență. LIVRESQ facilitează trăirile emoționale ale elevilor, care își regăsesc propriile situații personale, paralele și emoționale care se îmbină cu setările date de jocuri. Analiza atitudinilor și modalităților de rezolvare a conflictelor - din diferitele roluri - încurajează setul de valori și principii care îi vor ajuta pe elevi în viața socială. Astfel LIVRESQ:

- trezește interesul elevilor prin faptul că împletește știința cu arta;
- intervine în dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor;
- elevii se implică în procesul de învățare;
- împărtășesc cu ceilalți ideile proprii sau descoperirile, fac asta cu plăcere;
- dezvoltă abilitățile de comunicare;
- dezvoltă sentimentului de empatie;
- dezvoltă participanții din punct de vedere cognitiv;
- dezvoltă creativitatea și imaginația;
- fundamentează baza unui viitor adult ce deține capacități, deprinderi și soluții;
- formează „inovatori, educatori, lideri și cursanți ai secolului XXI.”

O lecție cu utilizarea LIVRESQ face posibilă *formarea atitudinilor interpretative*, întrucât este vizuală, colorată, informativă, interactivă, economisește timpul elevului și al profesorului, permite elevului să lucreze în ritmul propriu, permite profesorului să lucreze cu elevii în mod diferit și individual, se autoanalizează, se identifică cu personajul, trăiește în universul cărții, structurându-și o idee proprie. Folosirea TIC permite elevilor să devină din spectator – participant, iar apoi creator.

The screenshot shows two panels from the LIVRESQ application. The left panel, titled "1.1. CITIREA MODEL A TEXTULUI", features a cartoon character and a section for "POVESTEA ILUSTRATĂ" with an illustration of a boy and a dog. Below is a video player for "Citirea model a textului" with a 02:32 duration. The right panel, titled "TEXTUL NARATIV 'SPERIETURA'", displays a scroll of text from the story "Sperietura" by Claudia V. Marinache and Adina V. Marinache. The text describes a boy named Ștefan who is afraid of the dark and has a dog named Lăbuș. The interface includes navigation arrows and a "Citește cu atenție textul de mai jos!" instruction.

The screenshot shows a section titled "1.3. SĂ NE AMINTIM!". It contains a table for identifying characters in a text:

PERSONAJELE TEXTULUI	TITLUL TEXTULUI	AUTORUL	TEXTUL N >
Participanții la întâmplările povestite: oameni, animale, obiecte.			

Below the table are sections for "2. VOCABULAR" and "2.1. GLOSAR_CUVINTE NOI", which includes the instruction "Descoperă semnificația cuvintelor necunoscute din text!". A cartoon character is visible on the right side of the interface.

The screenshot shows a section titled "1.2. CITIREA ÎN PERECHE ȘI ÎN LANȚ". It features two illustrations: one of two children reading together and another of a group of children reading in a circle. Below the illustrations are instructions for the activities:

- Se exersează citirea *în pereche*. * În această activitate este antrenat profesorul logoped / părintele.
- Se exersează citirea *în lanț*. * În această activitate este antrenat profesorul logoped / părintele.

At the bottom, there is a section titled "1.3. SĂ NE AMINTIM!" with a cartoon character on the right.

În concluzie, dincolo de construcția sa arhitectonică, atitudinea interpretativă succede ca răspuns al retrăirilor desprinse dintr-un text literar, iar înțelegerea rezultă din interpretarea lui prin utilizarea TIC. LIVRESQ a facilitat detectarea, distingerea și înțelegerea conținutului, a semnificației și valorilor fenomenelor lumii. Ideile științifice vor fi exprimate prin concepte precise, iar educația literar-artistică poate fi desprinsă din personajele literare, care nu se atribuie categoriilor abstracte, ci este rezultat al interpretării prin acuratețea comprehensiunii, prin strategiile implementate și importanța lor.

Bibliografie

1. Eco, U. Limitele interpretării. (traducere: Mincu, Ș., și Bucșă, D.) Iași: Polirom. 2016. 344 p.
2. Papadima, L. Hermeneutică literară. București: Ministerul Educației și Cercetării. Proiectul pentru Învățământul Rural. 2006. 145p. ISBN 10 973-0-04586-0, p.18.
3. Pâslaru, V. Introducere în teoria educației literar-artistice. București: Sigma. 2013. 311 p.
4. Оборочану, В., Голубицки С., *Интерпретационные отношения – усилитель критического мышления*. Вестник Международного научного центра” СОЦИУМ 2035” 2020. Т. 1. № 1. С. 98–105. ISSN 2687-0762.
5. Рожина, Л. Н. Психология восприятия литературного героя школьниками. Москва: Педагогика, 1977. - 176 с.
6. <https://livresq.com/>
7. <https://www.manuale.edu.ro>